

Vägledning till Göteborgs Stads strategiska kemikaliearbete

**- stöd till stadens arbete med att minska
användningen av skadliga ämnen**

2021-11-12

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
2021-06-08	1	Första utgåvan	Nina Zachrisson
2021-11-12	2	Andra utgåvan	

Innehåll

1	Vi behöver minska användningen av skadliga ämnen.....	3
1.1	Skapa en giftfri miljö i Göteborgs Stad.....	3
1.2	Lagkrav att ha kontroll på kemikaliehanteringen	5
2	Fasa ut varor och produkter med skadliga ämnen.....	7
2.1	Utfasningsämnen.....	7
2.2	Prioriterade riskminskningsämnen	8
2.3	Skadliga ämnen i varor	9
2.4	Dokumentera användningen.....	10
3	Inköp och upphandling	12
3.1	Specifika kemikaliekrav på varor och produkter	12

1 Vi behöver minska användningen av skadliga ämnen

Kemikalier är oundgängliga i dagens samhälle och för vår livsstil. De förekommer inte bara i kemiska produkter utan finns i princip i alla material. De flesta varor¹ vi omger oss med varje dag består av kemikalier, tillverkas med hjälp av kemikalier och är behandlade med kemikalier.

Kemiska ämnen i varor och produkter kan orsaka allvarliga skador på människor, djur och växter. För människor kan de ge hälsoproblem som exempelvis hormonstörningar av olika slag, cancer och allergier. Förekomsten av skadliga ämnen är även en av de fem främsta orsakerna till att den biologiska mångfalden minskar. Dessutom bidrar kemikalier till klimatförändringarna, exempelvis genom att tillverkningen ofta är energikrävande och beroende av fossila råvaror.

Kemikalielagstiftningen ger inte tillräckligt stöd för att begränsa riskerna med skadliga ämnen. Bara en bråkdel av de ämnen som finns på den europeiska marknaden idag har blivit ordentligt utvärderade med avseende på sina egenskaper och påverkan på hälsa och miljö. Ännu färre ämnen är reglerade. Miljöförvaltningen arbetar, när det är möjligt, för skärpt kemikalielagstiftning genom att svara på relevanta remisser och EU-samråd och vid kontakt med myndigheter.

En stor del av de varor och produkter vi omger oss med tillverkas utanför EU, ofta i länder med betydligt svagare kemikalielagstiftning. Skadliga ämnen kan spridas till miljön vid alla steg i en varus eller produkts livscykel, från vaggan till graven, det vill säga vid tillverkning, användning och avfallshantering. Vår användning av varor och produkter bidrar alltså till utsläpp av skadliga ämnen både i Sverige och i de länder där de tillverkas. Vi ska sträva efter att minska de negativa effekterna av kemikalier som vår konsumtion orsakar, både lokalt och globalt.

1.1 Skapa en giftfri miljö i Göteborgs Stad

I [Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030](#) finns delmålet *Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen* som innebär att stadens verksamheter ska sluta använda utfasningsämnen samt halvera användningen av prioriterade riskminskningsämnen till 2030. Syftet med delmålet är att staden ska sträva efter att få bort de skadligaste ämnena från kretsloppet. Genom att göra medvetna och informerade val vid inköp, kan Göteborgs Stad gå längre än lagstiftningen och bidra till att minska mängden

---

¹ En vara definieras i kemikalielagstiftningen Reach som "ett föremål som under produktion får en särskild form, yta eller design, vilket i högre utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion". Exempel på varor är en stol eller en docka.

skadliga ämnen i de varor och produkter som vi använder och bygger in i våra verksamheter. Delmålet omfattar alla produkter och varor. Det är däremot nödvändigt att göra prioriteringar för att kemikaliearbetet ska vara hanterbart.

Denna vägledning är ett stöd för dig som arbetar med frågor relaterade till giftfri miljö och kemikaliehantering i Göteborgs Stad. Vägledningen förtydligar vad delmålet innebär – att stadens verksamheter ska minska användningen av skadliga ämnen, och vad vi behöver tänka på i det förebyggande kemikaliearbetet. Ställningstaganden och prioriteringar är i stort sett desamma som i Göteborgs Stads tidigare kemikalieplan, som upphörde att gälla i samband med att kommunfullmäktige antog miljö- och klimatprogrammet den 25 mars 2021. Det innebär att stadens verksamheter ska fortsätta med och utveckla sitt nuvarande kemikaliearbete. På intranätet under Miljöarbete i staden samlar vi information och stöd för kemikaliearbetet.

Miljöledningssystem för staden

I november 2020 antog Kommunfullmäktige [Göteborgs Stads anvisning för systematisk miljöledning](#). Ett gemensamt miljöledningssystem för staden ska säkerställa att förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad planerar, genomför, följer upp och förbättrar sina insatser och arbetsformer för att nå de mål som finns i miljö- och klimatprogrammet och andra styrande dokument, samt minskar sin egen verksamhets betydande miljöpåverkan. Stadens gemensamma miljöledningssystem är ett stöd i miljöarbetet. Genom miljöledningssystemet kan stadens verksamheter arbeta förebyggande och systematiskt för att bland annat minska användningen av skadliga ämnen.

Barns miljöer är prioriterade

Barnen är särskilt prioriterade i miljömålet för människan i miljö- och klimatprogrammet. Barn är mer sårbara för påverkan från skadliga ämnen än vuxna, eftersom de kan störa barns utveckling. Det kan få stora konsekvenser senare, i det vuxna livet. Därför är barnperspektivet viktigt i stadens arbete med att begränsa användning och spridning av skadliga ämnen. Även fosterutvecklingen är en känslig period, vilket innebär att även gravida kvinnor behöver prioriteras. Genom att skydda barnen skyddar vi oftast även vuxna.

Exponering för kemikalier sker framför allt i hemmet och staden har en stor påverkan på göteborgarnas boendemiljö, framförallt som hyresvärd och bostadsbyggare.

Barn tillbringar också mycket av sin tid i förskolan och skolan, det vill säga i lokaler som staden i hög grad ansvarar för. Därmed har vi både stor rådighet och skyldighet att se till att produkter och varor som byggs in och används i förskole- och skolmiljöer inte innehåller kemikalier med oönskade egenskaper. Förskolan har arbetat enligt konceptet [Giftfri förskola](#) i många år och det kan med fördel anpassas även till grundskolan och andra lokaler där barn vistas.

Förutom förskolor och skolor är det ofta i Göteborgs Stads lokaler och anläggningar barn vistas, exempelvis öppna förskolor, fritidsgårdar, lekplatser, idrotts- och simanläggningar, bibliotek och stödboenden.

Arbetet med att skapa giftfria miljöer för barn involverar flera av stadens förvaltningar och bolag. Vi arbetar förebyggande i alla miljöer där barn och unga vistas.

1.2 Lagkrav att ha kontroll på kemikaliehanteringen

Kemikalielagstiftningen utgör lägstanivån för stadens kemikaliearbete. Alla verksamheter ska följa lagkraven. Miljö- och klimatprogrammet innebär ett gemensamt åtagande att gå steget längre och byta ut de skadligaste ämnena.

Kemikalier regleras i flera olika regelverk eftersom de används på många olika sätt. De risker som ska kontrolleras rör därför olika hälso-, säkerhets- och miljöaspekter. När det gäller stadens ansvar som verksamhetsutövare och arbetsgivare är det framför allt viktigt att känna till miljöbalkens och arbetsmiljölagstiftningens krav gällande kemikaliehantering.

Miljöbalken

Miljöbalken lägger ett ansvar på varje verksamhetsutövare att se till att verksamheten inte skadar människors hälsa eller miljön, att arbeta för att minska miljöpåverkan och att säkerställa att kunskap och kompetens finns för att kunna uppfylla miljöbalkens krav. Detta är en följd av de allmänna hänsynsreglerna²: kunskapskravet, försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen. Produktvalsprincipen innebär till exempel att verksamheter ska undvika att använda kemiska produkter som kan misstänkas medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med produkter som kan antas vara mindre farliga. I miljöbalken finns också krav på verksamheter egenkontroll, vilket bland annat innebär att ha kunskap och kontroll när det gäller kemikaliehantering³.

Miljöförvaltningen är tillsynsmyndighet för miljöbalkens krav.

Arbetsmiljölagstiftningen

Ansvar hos arbetsgivaren och den enskilde arbetstagaren är tydligt reglerat i arbetsmiljölagen. Arbetsgivaren ansvarar för att organisationen har kunskap, rutiner och kontroll över kemikaliehanteringen så att arbetsmiljöriskerna minimeras för medarbetarna. Medarbetaren ansvarar för att följa rutiner och skyddsinstruktioner, för att skydda sig själv och kollegorna från ohälsa och olycksfall.

I arbetsmiljölagstiftningen används det vidare begreppet kemisk riskkälla⁴ som bland annat omfattar märkningspliktiga produkter, men även andra produkter

---

² Miljöbalken, 2 kap., de allmänna hänsynsreglerna syftar till att förebygga negativa effekter från verksamheter och att öka miljöhänsynen.

³ Anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter, tex skolor och förskolor, omfattas av förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll som ställer specifika krav på kemikalieförteckning. I miljöbalkens 26 kap 19§ finns ett grundkrav om egenkontroll som gäller alla verksamheter.

⁴ Kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19)

om hanteringen kan innebära en hälsorisk. Kosmetiska produkter, oavsiktligt bildade ämnen (som exempelvis svetsgas eller kvartsdamm) och material som innehåller skadliga ämnen är andra exempel på vad kan räknas som kemiska riskkällor. I lagstiftningen ställs tydliga krav på att riskkällor ska riskbedömas.

Arbetsmiljöverket är tillsynsmyndighet för arbetsmiljölagstiftningen.

2 Fasa ut varor och produkter med skadliga ämnen

Stadens verksamheter arbetar för att fasa ut och sluta använda varor och produkter som innehåller de skadligaste ämnena. För att avgöra vilka ämnen vi ska fokusera på utgår vi från ämnens egenskaper. Vi tillämpar [Kemikalieinspektionens definitioner](#) av utfasningsämnen respektive prioriterade riskminskningsämnen.

Utfasningsämnen ska inte användas och vi ska minska användningen av prioriterade riskminskningsämnen. Det gäller ämnen i produkter och varor som används både direkt och genom de tjänster och entreprenader som verksamheter upphandlar. Vi strävar efter att minska den totala användningen av skadliga ämnen i stadens verksamheter.

2.1 Utfasningsämnen

Utfasningsämnen har så allvarliga egenskaper att de inte bör användas alls, oavsett om det finns risk för att exponeras eller inte. Utfasningsämnen är, trots sina skadliga egenskaper, inte förbjudna och kan alltså förekomma i varor och produkter. För vissa ämnen saknas idag alternativ, men det är viktigt att identifiera dem så att de på sikt kan bytas ut.

Utfasningsämnen har någon av följande egenskaper:

- CMR (cancerframkallande, mutagena eller reproduktionsstörande), kategori 1A och 1B
- Fluorerade växthusgaser
- Hormonstörande
- Kraftigt allergiframkallande, luftvägssensibiliserande kategori 1 eller hudsensibiliserande kategori 1A
- Ozonnedbrytande
- PBT och vPvB (svårnedbrytbara, bioackumulerande och giftiga samt mycket svårnedbrytbara och mycket bioackumulerande ämnen)
- Särskilt farliga metaller (kadmium, kvicksilver och bly)
- Högfluorerade ämnen (PFAS)

I Reach-förordningen⁵ används begreppet SVHC⁶-ämnen för ämnen med sådana allvarliga egenskaper. SVHC-ämnen finns upptagna på den så kallade kandidatförteckningen till Reach. Det innebär att ämnena steg för steg kommer att regleras, men det tar ofta lång tid innan ett ämne begränsas.

Hormonstörande ämnen är utfasningsämnen, men i nuläget saknas det EU-gemensamma kriterier för ämnen med hormonstörande egenskaper. Därför

⁵ Den europeiska kemikalielagstiftningen. Reach står för registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.

⁶ Substances of very high concern, på svenska "ämnen som inger mycket stora betänkligheter", det vill säga särskilt farliga ämnen. I nuläget har drygt 200 ämnen identifierats som SVHC-ämnen.

är det bara ett fåtal ämnen som klassificeras som hormonstörande. Riskerna med hormonstörande ämnen är stora och de ingår i många vardagsprodukter. Därför tillämpar staden försiktighetsprincipen i arbetet med att fasa ut hormonstörande ämnen. I väntan på kriterier ska hormonstörande ämnen på [SIN-listan](#)⁷ inkluderas som utfasningsämnen i det interna kemikaliearbetet i Göteborgs Stad.

2.2 Prioriterade riskminskningsämnen

Prioriterade riskminskningsämnen har farliga egenskaper men innebär en mindre risk jämfört med utfasningsämnen. Användningen och exponeringen av dem behöver ses över.

Prioriterade riskminskningsämnen har någon av följande egenskaper:

- Allergiframkallande, hudsensibiliserande kategori 1 eller 1B
- CMR (cancerframkallande, mutagena eller reproduktionsstörande), kategori 2 samt effekter på eller vid amning
- Långtidseffekter i miljön (farlig för vattenmiljön), kategori kronisk 1 och 4
- Mycket hög akut giftighet
- Potentiella PBT och vPvB (svårnedbrytbara, bioackumulerande och giftiga samt mycket svårnedbrytbara och mycket bioackumulerande ämnen)
- Hög kroniska giftighet (specifikt organskadande efter upprepad exponering), kategori 1

Det enklaste sättet att minska risken med skadliga ämnen är att byta ut dem där det är möjligt. Det kan ske genom att byta till produkter som inte innehåller skadliga ämnen eller genom att byta till ett arbetssätt som inte kräver kemikalier. Produkter som inte kan bytas ut ska hanteras på ett säkert sätt och användningen ska minska så långt det är möjligt.

Göteborgs Stad ska sträva efter att minska den sammanlagda exponeringen av skadliga ämnen. Delmålet i miljö- och klimatprogrammet om att halvera mängden prioriterade riskminskningsämnen är framtaget för att sätta fokus även på dessa ämnen i utfasningsarbetet. De allergiframkallande ämnena är särskilt viktiga att fasa ut.

2.3 Skadliga ämnen i kemiska produkter

En kemisk produkt är ett ämne eller en blandning av två eller flera ämnen. Begreppet omfattar därmed fler produkter än de vi vanligtvis tänker på.

Delmålet om att minska användningen av skadliga ämnen omfattar alla typer av produkter. Det är inte syftet med produkten som ska avgöra utan riskerna för hälsa och miljö. Lagstiftningen gör däremot skillnad på olika produkter utifrån

---

⁷ SIN står för Substitute It Now och är en lista över ämnen som uppfyller kriterierna för SVHC-ämnen. Listan tas fram av Internationella kemikaliesekretariatet, Chemsec.

användningsområde. Det avgör också vilka produkter vi kan hantera i stadens kemikaliehanteringssystem. För att vi på ett effektivt sätt ska kunna lägga in produkter i systemet behöver det finnas säkerhetsdatablad. Säkerhetsdatablad krävs framför allt för märkningspliktiga kemiska produkter, exempelvis rengöringsprodukter, laboratoriekemikalier, bekämpningsmedel, målarfärg och så vidare. Många leverantörer tar dock fram säkerhetsdatablad även för andra produkter och rekommendationen är att produkter läggs in i kemikaliehanteringssystemet när det finns ett säkerhetsdatablad. I [Handledning för kemikaliearbete](#) finns mer stöd för arbetet med kemiska produkter.

2.4 Skadliga ämnen i varor

I Reach-förordningen skiljer man på begreppet kemisk produkt och vara, vilket vi också gör i miljö- och klimatprogrammet. Reglerna för kemikalier i varor är betydligt mindre utvecklade jämfört med regler för kemiska produkter. Nya begränsningar av kemikalier i varor tillkommer kontinuerligt, framför allt genom att begränsningar införs i Reach. Reach ställer även krav på att leverantörer av varor ska informera⁸ sina kunder om en vara innehåller ett SVHC-ämne, det vill säga särskilt farliga ämnen som finns med på kandidatförteckningen till Reach.

Förutom svagare regler, brister ofta även kännedomen om det faktiska innehållet av kemiska ämnen i varor. Därför behöver vi arbeta förebyggande, bland annat genom att ställa kemikaliekrav vid upphandling och att göra medvetna val vid inköp. Varor och produkter i barns miljöer har högst prioritet.

Eftersom både lagkrav och kunskap ofta saknas när det gäller kemikalier i varor, behöver kraven i upphandlingen anpassas till vad som är möjligt för leverantörerna att uppnå.

Byggvaror och byggmaterial

Byggvaror är den största varugruppen sett till kostnad i Göteborg Stad. Genom förebyggande arbete med substitution finns förutsättningar att undvika framtida problem med miljögifter i byggnader. Alla verksamheter inom Göteborgs Stad har tillgång till gransknings- och loggbokssystemet Byggvarubedömningen och staden använder systemets kriterier för bedömning av innehåll av kemiska ämnen. Liksom för övriga varor anpassas kraven efter de regler och den kunskap som finns idag. Framförallt ska varor och produkter med bedömningen Rekommenderas eller Accepteras användas vid bygg- och anläggningsprojekt, inklusive renovering och underhåll. I de fall det saknas alternativ, och en vara eller produkt med bedömningen Undviks används, ska en avvikelse registreras och motiveras i [Byggvarubedömningen](#).

---

⁸ Artikel 33 i Reach ställer krav på leverantörer att informera kunder om en vara innehåller mer än 0,1 viktprocent av ett ämne på kandidatförteckningen.

2.5 Dokumentera användningen

För att kunna fasa ut skadliga ämnen behöver vi veta vilka ämnen som förekommer i stadens verksamheter. Alla verksamheter inom Göteborgs Stadska dokumentera och kunna redovisa sin användning av kemiska produkter med ingående ämnen. Vid bygg- och anläggningsprojekt ska stadens förvaltningar och bolag dokumentera de varor och produkter som används. Förvaltningar och bolag har tillgång till digitala verktyg som stöd för att dokumentera kemiska produkter samt byggmaterial, kemikaliehanteringssystemet Chemsoft och bedömnings- och loggboksverktyget Byggvarubedömningen.

Målet om att minska användningen av skadliga ämnen gäller både användning i egen verksamhet och genom inköpta tjänster och i entreprenadverksamhet. Det är därför viktigt att ha rutiner för att kontrollera leverantörers dokumentation och användning av kemiska produkter.

Kemikaliehanteringssystem

Alla kemiska produkter ska dokumenteras i en kemikalieförteckning. Göteborgs Stad erbjuder en [kommungemensam intern tjänst för kemikalierregistrering](#) för alla förvaltningar och bolag. I tjänsten ingår ett webbaserat kemikaliehanteringssystem, Chemsoft.

Ett digitalt kemikaliehanteringssystem gör det lättare för stadens verksamheter att ha kontroll på användningen av kemiska produkter i olika delar av verksamheten. Det ger också förvaltningar och bolag en översikt över den egna kemikalieanvändningen. Genom att använda systemet får verksamheterna också hjälp med att identifiera vilka produkter som innehåller skadliga ämnen.

Samtliga förvaltningar och bolag som på något sätt hanterar kemiska produkter förväntas använda sig av den kommungemensamma tjänsten eller ett likvärdigt digitalt system för att dokumentera kemiska produkter.

Stöd från staden ges utifrån Chemsoft, det system som ingår i den kommungemensamma tjänsten.

Loggbok för byggmaterial

Förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad har tillgång till det digitala verktyget Byggvarubedömningen.

Byggvarubedömningen består av en databas med bedömningar av olika byggvaror och byggmaterial samt ett loggboksverktyg där användaren kan dokumentera samt granska de varor och produkter som används vid byggnation, anläggning, renovering och förvaltning. Det innebär att systemet är ett verktyg och stöd för att granska bland annat kemiskt innehåll i byggvaror, men också för att spara information för framtiden om vilka ämnen som finns i byggnader och anläggningar. Om det kommer ny kunskap som visar att ett ämne är skadligt kan vi med hjälp av loggboksverktygen snabbt hitta de ställen där ämnet finns.

De förvaltningar och bolag som ansvarar för bygg- och anläggningsprojekt förväntas använda Byggvarubedömningen⁹ eller ett likvärdigt system för att kunna dokumentera och granska material som de använder i byggnader och anläggningar.

Uppföljning

Miljöförvaltningen ansvarar för uppföljning av indikatorer och stödindikatorer i miljö- och klimatprogrammet. Delmålet *Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen* – har tre indikatorer:

1. Antal kemiska produkter innehållande utfasningsämnen som används i stadens verksamheter
2. Antal kemiska produkter innehållande prioriterade riskminskningsämnen som används i stadens verksamheter
3. Andel byggvaror och produkter i stadens loggböcker i Byggvarubedömningen som har totalbedömningen *rekommenderas* respektive *accepteras*.

Miljöförvaltningen kommer årligen följa upp indikatorerna om utfasningsämnen respektive prioriterade riskminskningsämnen i Chemsoft. Detta förutsätter att förvaltningar och bolag har ett aktivt kemikaliearbete och rutiner för att hålla informationen i systemet uppdaterad. Verksamheter som inte använder något kemikaliehanteringssystem idag ska lägga in sina kemikalieförteckningar i Chemsoft. De verksamheter som använder ett annat system behöver lämna in en redovisning på begäran.

Indikatorn för byggvaror är under utveckling. Ett nuläge tas fram under 2021. Indikatorn kommer därefter följas upp årligen. Hur rapporteringen ska ske kommer att utvecklas under 2022-2023. Eftersom Byggvarubedömningen inte har implementerats fullt ut i stadens verksamheter följs till en början endast större bygg- och anläggningsprojekt upp.

Indikatorer och stödindikatorer kommer att utvecklas kontinuerligt.

---

⁹ Alla förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad kan kostnadsfritt skapa användarkonton i Byggvarubedömningen på <https://byggvarubedomningen.se/>.

3 Inköp och upphandling

Göteborgs Stad upphandlar och köper in varor, produkter, tjänster och entreprenader för stora belopp. Att ställa krav vid upphandling och att följa upp kraven är ett av stadens viktigaste verktyg för att minska användningen av de skadligaste ämnena. Ambitionen är att arbeta förebyggande och gå steget längre än lagstiftningen.

Vid alla upphandlingar gäller det att undvika ämnen med skadliga egenskaper, det vill säga utfasningsämnen samt i möjligaste mån även prioriterade riskminskningsämnen. För varor är grundkravet att SVHC-ämnena och hormonstörande ämnen på SIN-listan inte ska förekomma. Mer långtgående kemikaliekraav ska ställas där det är möjligt, men särskilt på varor och produkter som förekommer i barns miljöer.

3.1 Specifika kemikaliekraav på varor och produkter

För vissa varor och produkter är det nödvändigt och möjligt att ställa högre kemikaliekraav. Principen ska vara att staden ställer kemikaliekraav genom att använda befintligt stöd, exempelvis Upphandlingsmyndighetens kriterier, Byggvarubedömningens kriterier och miljömärkningar eller motsvarande.

Nedan listas områden där Göteborgs Stad bör ställa specifika kemikaliekraav vid upphandling. Aktuella områden att ställa kemikaliekraav på utvecklas hela tiden, vilket innebär att möjligheten att ställa kraav inte begränsas av de uppräknade områdena.

- Byggprodukter
- Möbler och textilier
- IT-utrustning
- Leksaker och hobbymaterial
- Lekplats- och parkutrustning
- Idrottsmateriel
- Kemiska produkter
- Kosmetiska produkter
- Livsmedel
- Husgeråd och köksutrustning
- Material i kontakt med livsmedel
- Städttjänster
- Tvätt- och textilservice
- Sjukvårdsmateriel
- Kontors- och skolmateriel
- Arbetskläder och skor

Prioriteringen är gjord utifrån att ovannämnda inköpsområden omfattar varor och produkter som kan innehålla skadliga ämnen samt att flera av varorna och produkterna används i barns miljöer.

Förvaltningen för inköp och upphandling ansvarar för ramavtal samt kravställande för områden där det finns gemensamma behov i staden. Även om en verksamhet enbart handlar från stadens gemensamma ramavtal behöver varje beställare göra egna val utifrån det upphandlade sortimentet, exempelvis att välja miljömärkt när det är möjligt. I [Handledning – Kemikalierätt för inköpare](#) kan du läsa mer om vad du kan tänka på som beställare.

En stor del av stadens upphandlingar görs direkt av berörda förvaltningar och bolag, särskilt inom bygg och anläggning. Alla som gör egna upphandlingar ska ställa kemikaliekrav där det är möjligt, samt följa upp att leverantörer efterlever kraven.